

להלן תמצית עדותו של אמנון אברמוביץ'.
(הנ"ל נכה צה"ל בשיעור מאה פלוס, ממלחמת יום-כיפור, בעל צל"ש רמטכ"ל. עיתונאי ועורך-דין)

בביוגרפיה של דוד בן-גוריון, מאת מיכאל בר-זוהר, מסופר הסיפור הבא: הרמטכ"ל דאז, יגאל ידין, ביקש להוסיף לכל משפחה שכולה 300 לירות לשנה. אמר בן-גוריון, לא! עוד תהיינה לנו הרבה משפחות שכולות!

אני מחזיק כאן, הנה לפניכם, את ביטאון "הלוחם" של ארגון נכי צה"ל. ראו כמה מודעות פרסומת של עורכי-דין, המפתים וקוראים לנכי צה"ל לפנות אליהם על-מנת שהם, עורכי-הדין, בעזרת כישוריהם המשפטיים, באמצעות רופאים פרטיים, לחץ, פניות וערעורים – יעלו אחוזי-נכות ויביאו הישגים ללקוחותיהם. קראו ושימו לב: עורכי הדין מתגאים, עם דוגמאות קונקרטיות, כיצד העלו אחוזי נכות מ-5 אחוזי נכות זמניים ל-70 אחוזים (!) לצמיתות, כיצד השיגו הכרה לשולחיהם בגין מחלות שונות ומשונות. המודעות הללו מספרות את הסיפור כולו. הכרה בנכות צה"ל בגין פסוריאזיס, גירודים בעור, טחורים, צלצולי אוזניים, טראומות ערטילאיות קיימות ובלתי קיימות, כאבים נטענים בלתי מוכחים, אפילו בגין התקרחות...

הבה נודה על האמת: נכות צה"ל הפכה לתעשייה. לא לכך התכוון המחוקק. לא לזאת קיימת אהדה ציבורית וגיבוי ציבורי. התקציב הכולל של אגף השיקום מתקרב לארבעה מיליארד שקלים (!) לשנה. בקצב הזה, גם בלא מלחמות עתידיות, עם איראן, סוריה, חיזבאללה או חמאס – קרב היום שבו יהווה התקציב הזה נטל בלתי נסבל.

יש לשים חייך, ליצור קטגוריות, לבצע חיתוכים בין מי שנפגע עקב השירות למי שנפגע בזמן, בעת, השירות. בין מי שנפצע לבין מי שחלה. בין מי שנפגע ברשות הצבא (בבסיס, במחנה) למי שנפגע בבית (בתאונת דרכים בבילוי ליל שבת, בעת שעשה מנג'ל, בספורט אתגרי, אפילו בעת ביצוע עבירה פלילית או משמעתית וכו').

האפשרות לקבל הכרה כנכה צה"ל למי שחלה (לא נפצע) בזמן (לא בגין) השירות – זוהי פירצה רחבה מני ים, שדרכה קיבלו הכרה רבים, אולי רוב (!), המוכרים כנכי צה"ל.

הטענה על "הבדלה בין דם לדם" היא דמגוגיה צרופה. כאשר נפל קאסאם בתחנת אוטובוס אזרחית, בעוטף עזה, בה עמדו חייל ואזרח ושניהם נפצעו נפצעה זהה. אחד ישתייך לאגף השיקום והאחר לביטוח-הלאומי. או, כאשר שני חיילים נוסעים לחגוג את מסיבת השחרור שלהם, אחד השתחרר ביום חמישי האחרון וחברו ישתחרר ביום חמישי הקרוב, והם נפצעים בתאונת-דרכים. אחד ישתייך לאגף השיקום והשני לביטוח הלאומי.

מדיניות השיקום עצמה הפכה למדיניות שיחוד. אגף השיקום היה לאגף שיחוד. טלו את נתוני הבלתי מועסקים, החיים מדמי נצרך, או דמי קיום, או חפ"ר (חסר פרנסה). כל התשלומים הללו, הניתנים בקלות רבה ואף כלאחר יד, מעודדים בטלה. זהו שיחוד ולא שיקום, שהרי שיקום כהגדרתו מטרתו לשלב את נכי צה"ל בחברה. הכספים הגדולים הללו, הניתנים בנוסף לתגמולי הנכות, ממריצים בטלנות ופרזיטיות.

עניין אחר – הרכב – הוא קטגוריה שערווייתית בפני עצמה. אספר לכם סיפור: יום אחד הזדמנתי ללשכת שר הבטחון דאז יצחק רבין ז"ל, לשיחת רקע עיתונאית. באותה עת החליט רבין, שנכי צה"ל יחליפו מכוניות כל ארבע שנים במקום כל שלוש שנים. מחוץ למשרד עמדו כמה עשרות חברי ארגון נכי צה"ל והפגינו עם שלטים: רבין, אתה חסר לב! מה אתה אומר? שאל אותי יצחק. אמרתי, אתה צודק וטועה. במה אני טועה? שאל. אמרתי, קודם תקים ועדה לעדכון רכבים לעידן המודרני ותקצוב לה חודש אחד למתן המלצות. כשאני נפצעת, 1973, אמרתי, גיר אוטומטי, הגה כח ומזגן-אוויר היה אך ורק במכוניות אמריקאיות, שנפחן מ-3800 סמ"ק ומעלה. היום, כל מכונית מ-1200 סמ"ק ומעלה מצוידת בכל אלה ויותר. תעדכן את המכוניות לעידן המודרני ותחסוך הרבה כסף. באשר למועד ההחלפה, ארבע שנים, בוודאי שאתה צודק. היום, שלוש שנים זו עדיין תקופת האחזיות על הרכב. כעת, לאחרונה, בהפגנה של נכי צה"ל מול משרד הבטחון הונפו שלטים: רבין, אתה חסר לנכי צה"ל! לא עוד רבין חסר לב, אלא רבין חסר לנכי צה"ל...

רכב הפך להיות "זכות מוקנית" ללא קשר לרלוונטיות שלו לפציעה או למחלה. הוא ניתן לכל בעל חמישים אחוזי נכות. הרכב הוא אחת הסיבות המרכזיות שנכים "מתאמצים" להגיע לחמישים אחוז. ישנם כאלה, הם אינם מעטים, שקיבלו הכרה בגין "נכות נפשית" לסוגיה וזכאות לרכב גם יחד (כלום נכה נפשי" איננו מסכן את עצמו ואת הציבור בנהגו בכבישים?)

מעל להתרחשות האבסורד הזו – מרחפים איומים, לחצים ואלומות. לפני שנים אחדות נרצה מזכיר מחוז תל-אביב של ארגון נכי צה"ל, מרק פורן ז"ל. הרצה הזו, הסאב-טקסט שלו, הוא תוצר הדפוס של תביעה, לחץ והיענות ללחץ. כאשר ראשי אגף השיקום נעתרים ללחץ, לאיומים, לתביעות של יחידים – השמועה מתפשטת ומזמינה לחצים רבים נוספים.

לסיכום: אחריות לאומית, תקציבית, הינוכית ומוסרית, מחייבת לקבוע חיץ חד וברור בין מי שנפצע (במלחמה, בפעילות, באימונים, בבסיס) למי ש"חלה" בעת השירות. בין מי שנפגע ברשות הצבא למי שנפגע ברשותו האזרחית. ובתוך האגף עצמו – מדיניות השיחוד חייבת להתחלף במדיניות שיקום. לטובת הנכים, לטובת החברה, לטובת משרד הבטחון, במבט צופה פני עתיד.

###